

Κοσοβάροι αστυνομικοί περιπολούν την περασμένη Δευτέρα στην πόλη Ζούπσε, λίγα χιλιόμετρα από τα σερβοκοσοβαρικά σύνορα

ΟΠΤΟΓΡΑΦΗ: REUTERS/FATIS BYTYCI

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΛ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ο σύντομος «πόλεμος των πινακίδων και των ταξιδιωτικών εγγράφων» στα σύνορα Σερβίας - Κοσόβου πήρε μεν αναβολή για έναν μήνα, κατόπιν της έντονης παρέμβασης της Ουάσιγκτον, αλλά όσοι στέκονται αποκλειστικά σε αυτό το γεγονός χάνουν τη «μεγάλη εικόνα» της – άλλοτε εμφανούς και άλλοτε αδιόρατης – αστάθειας στη Βαλκανική (τόσο στο δυτικό όσο και στο ανατολικό της κομμάτι). Με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η οποία οδεύει σε εκλογές με άγνωστη έκβαση τον προσεχή Οκτώβριο, να αποτελεί τη «μαύρη τρύπα» στην καρδιά της περιοχής, τα Βαλκάνια φαίνεται να έχουν επανέλθει στο «γεωπολιτικό ραντάρ» της Δύσης εξαιτίας της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Αυτή η επαναφορά σχετίζεται με ένα στοιχείο ισορροπίας, καθώς η απόδοση στην Ουκρανία και στη Μολδαβία καθεστώτος υποψήφιας προς ένταξη χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) δεν μπορούσε να αγνοήσει εντελώς τα κράτη των Δυτικών Βαλκανίων που βρίσκονται εδώ και χρόνια στον κοινωνικό προθάλαμο.

Το μετέωρο βήμα της ΕΕ

Ωστόσο, έμπειροι κοινοτικοί αξιωματούχοι παρατηρούσαν ήδη από τον Ιούνιο, όταν στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου πραγματοποιήθηκε η Σύνοδος ΕΕ - Δυτικών Βαλκανίων, ότι «η ΕΕ θέλει να κάνει ένα βήμα μπροστά, αλλά δεν ξέρει ποιο ακριβώς πρέπει να είναι αυτό το βήμα». Η συμφωνία της τελευταίας στιγμής μεταξύ Σόφιας και Σκοπίων, ώστε να δοθεί ημερομηνία έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων στη Βόρεια Μακεδονία (και μαζί με αυτή στην Αλβανία), δεν αρκεί για «να χρυσώσει το χάπι», καθώς είναι μάλλον μία επερωβαρής κίνηση που απειλεί την κυβερνητική σταθερότητα στα Σκόπια, με το εθνικιστικό VMRO-DPMNE να έχει ανακάμψει. Την ίδια δε στιγμή, ακόμη και βαλκανικές χώρες που είναι ήδη μέλη της Ενωσης, συγκεκριμένα η Βουλγαρία, εξακολουθούν να ταλανίζονται από πολιτική αστάθεια. Η χώρα οδεύει πλέον σε νέες βουλευτικές εκλογές στις 2 Οκτωβρίου.

Η στασιμότητα του Κοσόβου

Η απόφαση της Πρίστινας να θέσει σε εφαρμογή από

Πυκνώνουν τα μαύρα σύννεφα στα Βαλκάνια

Παράγοντες αστάθειας η επαναλαμβανόμενη ένταση για τις πινακίδες μεταξύ Σερβίας και Κοσόβου, η κλιμακούμενη πολιτική κρίση σε Β. Μακεδονία και Βουλγαρία και η μόνιμη «μαύρη τρύπα» της Βοσνίας - Ανησυχία αλλά και διστακτικότητα στην ανάληψη δράσης από τις Βρυξέλλες

την 1η Αυγούστου τις αποφάσεις που έλαβε στις 29 Ιουνίου, βάσει των οποίων όσοι ταξιδιώτες φθάνουν από τη Σερβία θα πρέπει να αντικαθιστούν τα εκδοθέντα από το Βελιγράδι ταξιδιωτικά τους έγγραφα με άλλα που θα εκδίδουν οι κοσοβαρικές αρχές (με

ισχύ τριών μηνών), πυροδότησε την έντονη αντίδραση των Σέρβων του Βορείου Κοσόβου. Στήθηκαν οδοφράγματα, η σερβική ηγεσία προχώρησε σε σκληρές δηλώσεις, αλλά τελικώς η αμερικανική παρέμβαση – κυρίως μέσω του πρέσβη των Ηνωμένων

Πολιτειών στην Πρίστινα Τζέφρι Χόβενρι – μετέθεσε το επόμενο επεισόδιο του... σίριαλ για τον Σεπτέμβριο. Ενδιαμέσως, η ΕΕ θα επιδιώξει την εξεύρεση μιας συμβιβαστικής λύσης καθώς όλα δείχνουν ότι οι ηγέτες των δύο πλευρών, ο Σέρβος Αλεξάνταρ Βούτσιτς και ο Κοσοβάρος Αλμπιν Κούρτι, θα μεταβούν προσεχώς για συνομιλίες στις Βρυξέλλες. Το πρόβλημα είναι όμως ότι κανένας από τους δύο δεν εμφανίζεται διατεθειμένος να κινηθεί προς επίλυση του κεντρικού προβλήματος.

«Θα επαναληφθεί στο μέλλον»

«Η κρίση μεταξύ Βελιγραδίου και Πρίστινας απέχει πολύ από το να τελειώσει. Θα επαναληφθεί στο μέλλον, καθώς

τα γεγονότα της προηγούμενης Κυριακής δεν ήταν κάτι καινούργιο» λέει στο «Βήμα» ο Τζιόρτζιο Φρουσκιόνε από το Ιταλικό Ινστιτούτο Διεθνών Πολιτικών Σπουδών (ISPI). Και πράγματι, τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου 2021, τότε εξαιτίας της κίνησης της Πρίστινας να ζητεί αντικατάσταση των σερβικών πινακίδων για τα οχήματα που έμπαιναν στο Κόσοβο, είχαν οδηγήσει και σε στρατιωτική κινητοποίηση το Βελιγράδι. «Οι κύριοι λόγοι πίσω από τον "πόλεμο των πινακίδων και των εγγράφων" είναι δύο. Πρώτον, ο πόλεμος αυτός καταδεικνύει ότι το ζήτημα του Κοσόβου παραμένει ανοιχτό, με πολλές, φαινομενικά μη βλαπτικές, τεχνικές λεπτομέρειες, που οι δύο

κυβερνήσεις δύσκολα θα επιλύσουν. Δεύτερον, είχε μία συμβολική σημασία, καθώς οι Σέρβοι θα έπρεπε να δέχονται τόσο τα έγγραφα του Κοσόβου όσο και τον έλεγχο της Πρίστινας στην αποκαλούμενη από το Βελιγράδι διοικητική γραμμή» προσθέτει.

Η βοσνιακή «ανοιχτή πληγή»

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη οδεύει σε εκλογές τον προσεχή Οκτώβριο σε ένα κλίμα πλήρους αβεβαιότητας και έντονης ανησυχίας του διεθνούς παράγοντα ότι ακόμη και μία σύρραξη είναι πιθανή. Με τον ηγέτη της «Σερβικής Δημοκρατίας» Μίλοραντ Ντόντικ να επαναφέρει κάθε τόσο την απειλή μιας απόσχισης (την οποία όμως φροντίζει επιμελώς να απονευρώνει όταν χρειάζεται), τους Κροάτες της Βοσνίας να ζητούν ευρύτερο λόγο στα πολιτικά πράγματα πιέζοντας ώστε να εκλέγουν οι ίδιοι τον εκπρόσωπό τους στην τριμελή Προεδρία και το θεσμικό πλαίσιο των Συμφωνιών του Ντέιτον να έχει καταστεί παρωχημένο και να αδυνατεί να δώσει λύσεις, ο κίνδυνος ανάφλεξης είναι υπαρκτός. Η διακυβέρνηση της χώρας έχει εγκλωβιστεί στα διάφορα βέτο σε ομοσπονδιακό επίπεδο αλλά και σε εκείνο των δύο συστατικών οντοτήτων (Σερβική Δημοκρατία και Κροατο-Μουσουλμανική Ομοσπονδία), οπότε η ελπίδα για την αναγκαία συνταγματική αναθεώρηση μοιάζει φρούδα.

Μικρή πρόοδος στις μεταρρυθμίσεις

Η ΕΕ θα ήθελε να προσφέρει μία προοπτική, αλλά ελάχιστη πρόοδος έχει πραγματοποιηθεί στα 14 κριτήρια μεταρρυθμίσεων που είχαν τεθεί πριν από μερικά χρόνια. Παράλληλα, κυρίως η Ρωσία (λόγω Ουκρανικού) και, πιο έμμεσα, η Κίνα κραδαίνουν, ως μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, την απειλή να εμποδίσουν την ανανέωση της εντολής της εντολής της δύναμης EUFOR της ΕΕ, κάτι που σημαίνει ότι οι 1.100 στρατιώτες της ίσως να μην μπορούν να παραμείνουν στη χώρα. Σε αυτή την περίπτωση και με δεδομένο το γεωπολιτικό περιβάλλον, δεν θα έπρεπε να αποκλειστεί κάποια ενεργοποίηση του ΝΑΤΟ – κάτι που προβλέπουν οι Συμφωνίες του Ντέιτον.

ΚΑΜΠΑΝΑΚΙ ΑΡΜΑΚΟΛΑ

«Γεωπολιτική υπνοβασία από ΗΠΑ και ΕΕ»

«Η κρίση στο Κόσοβο θα επιστρέψει δριμύτερη μετά τη λήξη της "ανακαυχής", όπως και η πολιτική κρίση στη Βοσνία, που επίσης έλαβε παράταση μερικών εβδομάδων. Η φιλοευρωπαϊκή Βόρεια Μακεδονία αισθάνεται "προδομένη" από την αποδοχή της γαλλικής πρότασης για συμβιβασμό με τη Βουλγαρία, ενώ η μεταρρυθμιστική της κυβέρνηση αναμένεται να συντριβεί στις επόμενες εκλογές. Πρόκειται για κρίσεις που συμβαίνουν πια ανησυχιακά συχνά σε όλη την περιοχή» παρατηρεί μιλώντας στο «Βήμα» ο Ιωάννης Αρμακόλας, αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και επικεφαλής του Προγράμματος Νοτιοανατολικής Ευρώπης του ΕΛΙΑΜΕΠ. «Παρά τις επαγγελίες για "αφύπνιση" μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, ΕΕ και ΗΠΑ υπνοβατούν προς μια γεωπολιτική αποτυχία στα Βαλκάνια. Ελλειψη νέων ιδεών για την αναγκαία αναζωογόνηση της ευρωπαϊκής ενταξιακής διαδικασίας συνεχείς αναβολές λήψης επόδων, αλλά απαραίτητων αποφάσεων' ισχυροποίηση αμφιβόλου δημοκρατικότητας βαλκανίων ηγετών' αύξηση του εθνικισμού παντού. Ίσως ποτέ», καταλήγει, «δεν ήταν η περιοχή πιο μακριά από τον εξευρωπαϊσμό της και πιο κοντά στο να βυθιστεί σε μια, χωρίς επιστροφή, περίοδο γεωπολιτικής αβεβαιότητας, πολιτικής αστάθειας και κοινωνικο-οικονομικής κρίσης».